SEMNIFICAȚIILE TERMENULUI „INFRACȚIUNE" ÎN ROMÂNĂ ŞI RUSĂ, ŞI IMPACTUL LOR ASUPRA SISTEMELOR JURIDIC ŞI SOCIAL ALE REPUBLICII MOLDOVA /

THE MEANINGS OF THE TERM "INFRACȚIUNE" IN ROMANIAN AND RUSSIAN, AND THEIR IMPACT ON THE LEGAL AND SOCIAL SYSTEMS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Ana ZABULICA, MA
("Alecu Russo" Balti State University, Republic of Moldova)
ana.zabulica@usarb.md,
https://orcid.org/0009-0000-1983-3705

Received: April 15, 2025 | Reviewed: April 29, 2025 | Accepted: May 2, 2025
UDC 81 | https://doi.org/10.62413/cqm.2025.40

Abstract

This research explores the terminological meaning of the Romanian word "infracțiune" through a multi-faceted analysis, including linguistic, legal and sociological perspectives. The study highlights the historical evolution of the term, its use in different fields and the impact on the legal system and society. The legal interpretation of the term "infracțiune " in the legal norms of the Republic of Moldova and the impact of translation on applicability and perception.

Keywords: *crime, legal system, interpretation of the law, antisocial phenomenon, legal norm, illegality*

Introducere

Cuvântul „infracțiune" provine din latinescul *infractio* (*-onis*), care are înțelesul de „frângere", „spargere" sau „rupere". El a început să fie folosit în limbajul juridic abia începând cu secolul al XIX-lea, anterior utilizându-se termenii *delict*, *crimă* (cf. Tanoviceanu, 1924, p. 254). Din punct de vedere morfologic, termenul este un substantiv derivat care desemnează acțiunea de a comite un act ilegal sancționat de lege.

„Infracțiunea" este un concept fundamental în domeniul juridic. El reprezintă instituția fundamentală a dreptului penal, având implicații profunde în

viaţa socială. Definirea sa corectă şi analiza multidimensională permit o mai bună înţelegere a implicaţiilor sale juridice şi sociale. *Dicţionarul explicativ al limbii române* (DEX, 1975) oferă următoarea definiţie termenului de *infracţiune*:

> „Faptă care prezintă pericol social, constând în încălcarea unei legi penale, în săvârşirea, cu vinovăţie, a unei abateri de la legea penală, şi care este sancţionată de lege"(DEX s.v.).

În schimb, *Dicţionarul juridic DEX* oferă următorul înţeles pentru termenul *infracţiune*: „faptă care prezintă pericol social, săvârşită cu vinovăţie şi prevăzută de legea penală".

Autorul *Dicţionarului de drept penal şi de procedură penală*, Mihail Udroiu, distinge patru tipuri de infracţiune, pe care le defineşte, pornind de la prevederile legii penale, în următorii termeni:

1. *infracţiune comisivă*, constând în săvârşirea unei fapte interzise de norma de încriminare (de exemplu, furtul);
2. *infracţiune complexă*, în al cărei conţinut intră, ca element sau ca circumstanţă agravantă, o acţiune sau inacţiune ce constituie prin ea însăşi o faptă prevăzută de legea penală (de exemplu, tâlhăria);
3. *infracţiune continuată*, constând în săvârşirea de către aceeaşi persoană a două sau mai multe acţiuni care prezintă, fiecare în parte, conţinutul aceleiaşi rezoluţii infracţionale (de exemplu, sustragerea de bunuri din mai multe magazine în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale, într-un interval de o săptămână);
4. *infracţiune continuă*, caracterizată prin aceea că executarea sa se prelungeşte în timp după momentul consumării, până la intervenţia unei noi manifestări contrare de voinţă (de exemplu, lipsirea de libertate) (Udroiu, 2009, p. 204).

Totodată, infracţiunea este definită din punct de vedere juridic ca o faptă periculoasă pentru societate, prevăzută şi sancţionată de lege. Mihai Adrian Hotca defineşte infracţiunea ca „faptă juridică generatoare de răspundere penală" (Hotca, 2017, p. 138).

Infracţiunea este definită şi ca o specie de faptă juridică ilicită. Termenul *infracţiune* are sub *specie iuris* trei accepţiuni, două abstracte şi una concretă. *In abstracto*, infracţiunea poate fi privită în raport cu alte forme de ilicit penal, drept categorii de fapte socialmente periculoase. Orice faptă prevăzută de legea penală, săvârşită cu vinovăţie, nejustificată, imputabilă celui care a săvârşit-o reprezintă „infracţiunea". În *Codul Penal al RM*, art. 14, apare următoarea definiţie:

> „(1) Infracţiunea este o faptă (acţiune sau inacţiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârşită cu vinovăţie şi pasibilă de pedeapsă penală".

În varianta în limba rusă a aceluiaşi articol este stipulată următoarea formulare:

„(1) Преступлением является наносящее вред деяние (действие или бездействие), предусмотренное уголовным законом, совершенное виновно и уголовно наказуемое".

Se poare constata faptul că explicarea conceptului de infracţiune este esenţială pentru sistemul juridic al oricărei ţări, inclusiv al Republicii Moldova, unde coexistenţa limbii române şi a limbii ruse influenţează percepţiile şi aplicarea legislaţiei. Potrivit *Codului Penal Român*, legiuitorul stipulează la art. 15 că:

„(1) Infracţiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârşită cu vinovăţie, nejustificată şi imputabilă persoanei care a săvârşit-o; (2) Infracţiunea este singurul temei al răspunderii penale".

În *Codul Penal al RM* şi în *Codul Penal al României*, care şi-a racordat legislaţia potrivit cerinţelor UE, distingem o abordare terminologică concretă a termenului de *infracţiune*. Unii autori abordează termenul de *infracţiune* ca fiind un fenomen material, uman, social, politic şi juridic, o manifestare a conduitei umane prin care se încalcă normele legale. Majoritatea legislaţiilor moderne evită să ofere o definiţie legală a infracţiunii, considerând că acest obiectiv ar reveni cercetătorilor ştiinţifici penalişti, în timp ce rolul şi aportul nemijlocit al legiuitorului ar fi limitat la definirea tipurilor de infracţiuni, precum furtul, omorul, violul etc. O altă opinie este aceea că legea penală trebuie să conţină o definiţie a *infracţiunii* ţinând cont de importanţa şi impactul asupra sistemului penal.

Prezentul studiu analizează semnificaţiile termenului în cele două limbi, româna şi rusa, şi impactul său asupra sistemului juridic şi social al Republicii Moldova. Definiţia termenului citată după *Codul Penal al Republicii Moldova* subliniază trei elemente esenţiale: caracterul periculos al faptei, vinovăţia şi sancţionarea conform legii. Aceste elemente se întâlnesc în versiunile română şi rusă ale codului menţionat. În esenţă, definiţiile în ambele limbi sunt similare, însă există nuanţe glotice şi culturale care pot influenţa interpretarea şi aplicarea legii în Republica Moldova, având în vedere că o parte semnificativă a populaţiei vorbeşte limba rusă. În limbajul obişnuit, *infracţiunea* este o acţiune ilegală, faptă ce prezintă un pericol social, constă în săvârşirea cu vinovăţie a unei abateri prevăzute în legea penală şi respectiv este sancţionată prin lege.

Din perspectivă socială, infracţiunea este echivalată cu o faptă care pune în pericol ordinea socială şi încalcă valorile din societate. Prin urmare, infracţiunea poate fi abordată ca o deviere de la normele şi conduita acceptate de societate. Termenului i*nfracţiune* i se poate atribui o definiţie şi din punctul de vedere al moralităţii, dat fiind că orice infracţiune reprezintă o faptă amorală, contrară bunului simţ şi normelor acceptate de societate. Din punct de vedere religios, infracţiunea ar fi corespondentul păcatului.

Analiza termenului *infracţiune* din perspectivă juridică

Să distingem în interiorul termenului *infracţiune* două elemente: acţiune şi inacţiune, care conduc la încălcarea normei penale. Inacţiunea (nonacţiunea) constă într-o comportare negativă, în neîndeplinirea unei obligaţii impuse prin lege, de exemplu nealăptarea unui bebeluş, nici în mod natural, nici artificial, astfel încât lipsirea de hrană care ar duce la moartea bebeluşului, reprezintă infracţiune prin omisiune. La fel, prin expunerea unui bolnav sau neputincios la o temperatură scăzută, prin neadministrarea medicamentelor sau neaplicarea tratamentului necesar unui bolnav reprezintă alte exemple de comitere a infracţiunii prin inacţiune. Aşadar, din această perspectivă, infracţiunea nu este considerată o „faptă", cum o abordează unele surse, ci lipsa acesteia.

Infracţiunea este uneori confundată cu incriminarea, diferenţa dintre cele două constând în faptul că incriminarea reprezintă contextul în care, conform legii, o anumită faptă este considerată drept infracţiune, în timp ce infracţiunea propriu-zisă nu reprezintă decât acţiunea în sine, cea care încalcă legea. Stabilirea unei infracţiuni trebuie să ţină seama de trei elemente esenţiale: fapta prevăzută de lege, caracterul culpabil şi pericolul social.

Conceptul de *infracţiune* a generat şi continuă să genereze discuţii şi interpretări controversate în doctrina de specialitate, reflectându-se în mod diferit şi în legislaţiile penale, cuvântul având o conotaţie în limbajul comun de abatere sancţionată penal. Într-o accepţiunea generală a termenului, infracţiunea este o faptă a omului, un act de conduită exterioară, interzisă de lege, sub o sancţiune specifică, represivă, care este pedeapsa (cf. Mureşan, Sabău Pop, 2008, p. 109). De asemenea, clasificarea infracţiunilor se face în funcţie de gravitatea şi de natura sancţiunilor aplicabile.

În funcţie de caracterul şi gradul prejudiciabil, infracţiunile sunt clasificate în următoarele categorii: uşoare, mai puţin grave, grave, deosebit de grave şi excepţional de grave. Cele mai grave infracţiuni sunt numite crime. Trebuie menţionat faptul că noţiunea de *crimă* din limbajul comun nu are acelaşi înţeles cu noţiunea de *crimă* în sens juridic. Astfel, în această categorie nu sunt incluse doar omorul (crimele de sânge), ci şi alte infracţiuni deosebit de periculoase care pun în pericol mari valori sociale. De exemplu, datorită unei pedepse aspre, infracţiunile contra siguranţei statului sunt incluse în această categorie.

În analiza legislaţiei române, găsim potrivit vechiului cod penal românesc, împărţirea infracţiunilor în trei categorii: crime, delicte şi contravenţii. De aici am distinge şi faptul că orice infracţiune era, la rându-i, crimă, delict sau contravenţie. Trebuie, totuşi, remarcat faptul că din această înşiruire categoria contravenţiilor a fost exclusă, fiind atribuită codului administrativ. În

dreptul românesc este utilizată expresia „infracţiune penală"[68]. Ce ne interesează însă la această clasificare nu este neapărat tipul ramurii de drept ce creează răspunderea pentru anumite fapte, ci gravitatea lor. Delictele sunt infracţiuni cu un grad de pericol social mai mic (de exemplu, furt, tâlhărie etc.). Pericolul social este apreciat de legiuitor ca fiind acea stare în care valorile sociale precum viaţa, sănătatea pot fi vătămate prin anumite fapte. În plus, infracţiunea poate fi analizată prin prisma eticii şi a moralităţii. Unele curente filosofice susţin că infracţiunea este o abatere de la normele morale universal acceptate, în timp ce altele argumentează că normele juridice sunt relative şi dependente de contextul istoric şi social. Abordarea sociologică indică infracţiunea drept un fenomen social, determinat de factori economici, culturali şi politici. Din această perspectivă, criminalitatea este influenţată de gradul de dezvoltare economică, de inegalităţile sociale şi de percepţia comunităţii asupra legalităţii.

În legislaţia naţională, infracţiunea este reglementată de normele legale care stabilesc cadrul legal pentru definirea, clasificarea şi sancţionarea faptelor penale. Diferite sisteme juridice din lume definesc infracţiunile în funcţie de tradiţiile lor legislative, existând variaţii semnificative între dreptul penal continental (*common law*) şi sistemele hibride. La nivel internaţional, tratatele şi convenţiile ONU, cum ar fi *Convenţia Naţiunilor Unite împotriva Criminalităţii Transnaţionale Organizate*, definesc infracţiunile transfrontaliere şi stabilesc standarde comune pentru combaterea acestora. De asemenea, Curtea Penală Internaţională este responsabilă pentru sancţionarea infracţiunilor de genocid, crime de război şi crime împotriva umanităţii, oferind un cadru juridic global pentru combaterea acestor fapte grave.

Conceptul de *faptă* prevăzută de legea penală poate consta atât într-o acţiune, cât şi într-o inacţiune (nonacţiune). Astfel, acţiunea reprezintă o formă de manifestare a faptei, o conduită pozitivă din partea făptuitorului, prin care acesta îşi mobilizează energia pentru a face ceva, pentru a produce o modificare în realitatea ce îl înconjoară (spre exemplu, lovirea este o acţiune). O faptă este săvârşită cu intenţie directă atunci când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale şi urmăreşte producerea lui prin săvârşirea acelei fapte (de exemplu, o persoană împuşcă o altă persoană în cap). În situaţia menţionată, este clară intenţia directă de a omorî, întrucât autorul este conştient că persoana respectivă va muri din cauza respectivului fapt.

O faptă este săvârşită cu intenţie indirectă atunci când făptuitorul prevede urmările faptei periculoase, dar nu le urmăreşte, însă acceptă posibilitatea survenirii acestora. Practic, infractorul se comportă indiferent faţă de posibilitatea survenirii rezultatului periculos, pe care nu-l urmăreşte, însă admite

[68] Mulţi autori privesc critic această sintagmă, căci toate infracţiunile în sine sunt penale, iar utilizarea unei astfel de formulări ar fi, în fapt, un pleonasm.

posibilitatea producerii lui, care de altfel se şi produce De exemplu, o persoană aruncă de la o distanţă de 9 metri o sticlă şi îl loveşte pe cel cu care se certa. Cel din urmă este grav lovit la cap. Infracţiunea este săvârşită cu intenţie indirectă. Făptuitorul, prin aruncarea acelui obiect, acceptă posibilitatea că îşi poate lovi oponentul. O faptă este săvârşită din culpă atunci când infractorul prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că nu se va produce, sau când infractorul nu prevede rezultatul faptei sale, deşi trebuia şi putea să îl prevadă. Culpa este de două feluri: culpa cu prevedere sau cu uşurinţă, şi culpa simplă sau neglijenţa.

Preterintenţia este o formă specială a vinovăţiei, prin combinarea culpei şi a intenţiei. În fond, infractorul prevede şi doreşte ori acceptă producerea unor urmări periculoase, însă cele produse în realitate sunt mai periculoase. De exemplu, atunci când un bărbat loveşte o femeie în burtă, neştiind că aceasta este însărcinată, intenţia bărbatului este de a lovi, însă rezultatul este unul mai grav – provocarea avortului.

Este de remarcat faptul că nu orice faptă ce reprezintă pericol social şi e săvârşită cu vinovăţie reprezintă o *infracţiune*. Condiţia esenţială pentru o astfel de apreciere constă în încadrarea faptei în *Codul Penal* sau într-o lege specială. Nu se poate admite să fie pedepsită o persoană pentru comiterea unei fapte dacă respectiva faptă nu se regăseşte în legea penală drept infracţiune (*nullum crimen sine lege*).

Republica Moldova utilizează limba română ca limbă oficială, însă legislaţia este accesibilă şi în limba rusă, dat fiind faptul că o parte a populaţiei, în special minorităţile etnice, utilizează această limbă. Acest aspect generează anumite provocări în interpretarea şi aplicarea legii, pe care le dăm mai jos:

- *Traducerea şi aplicarea uniformă a legii* – anumite concepte juridice pot avea interpretări uşor diferite în cele două limbi, ceea ce poate conduce la ambiguităţi sau dificultăţi în aplicarea legii;
- *Accesul la justiţie* – persoanele care vorbesc doar limba rusă pot întâmpina dificultăţi în înţelegerea legislaţiei naţionale, ceea ce impune necesitatea traducerilor oficiale şi a interpreţilor în instanţe;
- *Armonizarea legislaţiei* – Moldova se află într-un proces de integrare europeană, iar standardizarea terminologiei juridice trebuie să ţină cont de influenţele multiple;
- *Percepţia infracţiunii în rândul populaţiei* – diferenţele culturale şi glotice influenţează modul în care diferite grupuri etnice percep şi reacţionează la încălcarea legii. Unele comunităţi pot avea o atitudine mai permisivă faţă de anumite fapte ilicite, în timp ce altele pot susţine măsuri punitive mai severe;
- *Integrarea minorităţilor* – accesul la justiţie şi înţelegerea normelor juridice sunt esenţiale pentru coeziunea socială. Este necesară o comunicare eficientă între instituţiile statului şi cetăţeni, indiferent de limba vorbită;

- *Educaţia juridică* – promovarea educaţiei juridice în ambele limbi poate contribui la reducerea infracţionalităţii şi la creşterea încrederii în instituţiile statului.

Importanţa definirii corecte, indiferent de limba utilizată în aprecierea unui termen juridic, este substanţială. Drept dovadă poate servi jurisprudenţa internaţională, şi anume:

- *Curtea Europeană a Drepturilor Omului* – în numeroase cazuri, precum *Kokkinakis v. Greece* (1993), CEDO a subliniat principiul legalităţii, conform căruia o persoană nu poate fi condamnată pentru o infracţiune care nu este clar definită în lege;
- *Curtea Penală Internaţională* defineşte infracţiunile internaţionale precum genocidul, crimele de război şi crimele împotriva umanităţii, punând accent pe elementele constitutive ale infracţiunii şi pe responsabilitatea individuală;
- *Tribunalul Penal Internaţional pentru fosta Iugoslavie* a contribuit semnificativ la interpretarea termenului de infracţiune în privinţa crimelor de război şi a crimelor împotriva umanităţii, influenţând legislaţiile naţionale şi internaţionale.

Concluzii

Analiza multidimensională a cuvântului *infracţiune* evidenţiază complexitatea sa terminologică şi conceptuală. Perspectiva glotică relevă evoluţia etimologică a termenului, cea juridică clarifică definiţia normativă, cea filosofică explorează dimensiunea morală, iar abordarea sociologică subliniază factorii care influenţează fenomenul criminalităţii. Totodată, aprecierea normativă naţională şi internaţională a infracţiunii demonstrează necesitatea unei abordări unitare şi eficiente în combaterea fenomenului criminalităţii.

Semnificaţia infracţiunii în limba română şi rusă reflectă similarităţi conceptuale, dar şi particularităţi glotice care influenţează aplicarea legii în Republica Moldova. Diferenţele de interpretare şi percepţie pot avea impact asupra sistemului juridic şi social, subliniind importanţa unor politici coerente de comunicare şi de educaţie juridică. Pentru asigurarea unei justiţii eficiente şi echitabile, este esenţială armonizarea legislaţiei şi promovarea unui dialog interetnic constructiv. Jurisprudenţa internaţională joacă un rol crucial în uniformizarea interpretării termenului de *infracţiune*. Curtea Penală Internaţională (CPI), Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) şi alte tribunale internaţionale au elaborat hotărâri care definesc şi clarifică acest concept.

Considerăm că este necesară o definiţie legală a infracţiunii, clară, concisă şi neinterpretabilă, indiferent de limba utilizată. Este cazul să ne orientăm aprecierile în contextul normelor internaţionale, dacă menţinem parcursul european al Republicii Moldova. Este necesar să aliniem terminologia legislativă naţională cu terminologia internaţională, iar termenul de *infracţiune* să prezinte o concepţie clar definită, devenind un instrument util pentru practicieni penalişti, care au scopul de a delimita sfera ilicitului penal de domeniul ilicitului extrapenal. Este necesară, deci, o delimitare clară între infracţiune şi

contravenţii, delicte, abateri disciplinare, alte forme de ilicit. Necesitatea definiţiei clare constă şi în posibilitatea legiuitorului în acordarea unei aprecieri corecte a unei fapte săvârşite prin acţiune sau inacţiune ilicite.

În definiţia infracţiunii este absolut necesar să se reflecte principiile fundamentale ale dreptului penal, de exemplu principiul legalităţii incriminării faptei şi a răspunderii penale subiective.

> „Nu se poate concepe o infracţiune fără o dispoziţie de lege care să o proclame ca atare; nu se poate concepe o infracţiune fără un interes sau un lucru care să fie vătămat sau primejduit prin săvârşirea faptelor care constituie infracţiune; nu se poate concepe o infracţiune fără o persoană care să o comită (infractor) şi fără o altă persoană (fizică sau juridică) care să fie vătămată sau ameninţată în interesele sale; nu se poate concepe o infracţiune fără un anumit loc unde s-a comis şi un moment în care a fost săvârşită" (Tanoviceanu, 1924, p. 18).

O definiţie a infracţiunii, care însumează în sine elementele esenţiale şi concomitent generale comune tuturor tipurilor de infracţiuni, este esenţială pentru asigurarea unei aplicări unitare şi coerente a normelor juridice. O definiţie legală a infracţiunii permite clarificarea limitelor dintre faptele licite şi cele ilicite, asigurând astfel respectarea principiilor legalităţii şi predictibilităţii în domeniul dreptului penal. De asemenea, aceasta contribuie la protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanelor, prevenind abuzurile şi interpretările arbitrare ale legii.

În doctrină, infracţiunea este definită ca fiind fapta săvârşită cu vinovăţie, prevăzută de legea penală, nejustificată şi imputabilă persoanei care a comis-o. Această definiţie reuneşte elementele esenţiale ale infracţiunii, respectiv: tipicitatea – fapta trebuie să fie prevăzută în legea penală; antijuridicitatea – fapta trebuie să fie contrară ordinii de drept şi să nu existe cauze care exclud caracterul penal al faptei; vinovăţia – existenţa unei forme de culpabilitate (intenţie, culpă, imprudenţă); imputabilitatea – fapta trebuie să fie atribuită unei persoane care are discernământ şi răspundere penală.

Prin urmare, importanţa definirii legale a infracţiunii constă în delimitarea clară a comportamentului penalmente sancţionabil, contribuind la securitatea juridică şi la aplicarea justă a sancţiunilor penale. Definiţia legală a infracţiunii constituie o necesitate absolută nu numai din punct de vedere teoretic, ci şi practic, în scopul uniformizării practicii judiciare, în vederea încadrării faptei în infracţiune sau nu[69].

Referinţe bibliografice

Coteanu, I. (coord.) (1975). *Dicționar explicativ al limbii române. DEX*. Academia Republicii Socialiste România. Institutul de Lingvistică din Bucureşti. Editura Academiei Republicii Socialiste România.

[69] Pentru informații suplimentare, a se vedea Zabulica (2021).

Grama, M., Botnaru, S., Şavga, A., Grosu, V. (2012). *Drept penal. Partea generală*, volumul I. CEP USM.

Hotca, M. A. (2017). *Manual de drept penal, partea generală*. Editura Universul juridic.

Hotca, M. A. (2022). *Manual de drept penal, partea generală*, ediţia III-a revăzută şi adăugită. Editura Universul juridic.

Mureşan, I., Sabău Pop, O. (2008). *Drept penal. Partea generală*. Editura Sfera juridică.

Tanoviceanu, I. (1924). *Tratat de drept penal şi procedură penală*, vol. I. Curierul judiciar.

Udroiu, M. 2009, *Dicţionar de drept penal şi de procedură penală*. Editura C.H. Beck.

Zabulica, A. (2021). Courte analyse terminologique des unités clé « retinere », « infractor » et « retinerea infractorului » de l'Article 37 « Retinerea infractorului » du Code Penal de la Republique de Moldova et l'applicabilité des prescriptions légales. *Speech and Context*, 1(XIII), 15-20.

Site-uri

Codul penal al Republicii Moldova. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_ id=121991&lang=ro.

Dicţionar de termeni juridici. https://dreptmd.wordpress.com/dictionar-de-termeni-juridici/.

Dicţionar de termeni juridici. https://portal.just.ro/121/Documents/Dictionar% 20de% 20termeni%20juridici.pdf.

Dicţionar juridic DEX. https://legeaz.net/dictionar-juridic/.

Glosar de termeni internaţionali. https://e-justice.europa.eu/topics/legislation-and-case-law/glossaries-and-translations_ro.

Glosar de termeni juridici. https://ro.wikipedia.org/wiki/Glosar_de_termeni_ juridici.

Hotărâri explicative în materie penală ale Plenului Curţii Supreme de Justiţie (2018). https://www.inj.md/sites/default/files/Hotarari%20explicative2.pdf.

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârşite prin omor (art.145-148 CP al RM) nr. 11 din 24.12.2012***.** https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_ expl.php?id=318.

Portal legislativ al Guvernului României: https://legislatie.just.ro/Public/Detalii Document/223635.

Kokkinakis v. Greece (1993). https://en.wikipedia.org/wiki/Kokkinakis_v._Greece.